

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

Programación

Fundamentos de Pedagogía

Índice

---

1. Introducción.....	3
2. Obxectivos xerais das ensinanzas.....	3
3. Obxectivos específicos.....	4
3.1. Grao Profesional.....	4
4. Secuenciación do curso.....	5
Curso: 6º de Grao Profesional.....	5
4.1. Obxectivos.....	5
4.2. Contidos.....	5
4.3. Avaliación.....	6
4.3.1. Criterios de avaliación.....	6
4.3.2. Mínimos esixibles.....	7
4.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación.....	7
4.3.4. Criterios de cualificación.....	8
4.4. Medidas de recuperación.....	8
4.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios.....	8
4.4.2. Probas extraordinarias de setembro.....	8
4.5. Recursos didácticos.....	8
5. Metodoloxía.....	9
6. Atención á diversidade.....	9
7. Temas transversais.....	10
7.1. Educación en valores.....	10
7.2. Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's).....	10
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	10
9. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica.....	10
10. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.....	11

1. Introducción

A Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 6.2 que o Goberno fixará, en relación cos obxectivos, as competencias básicas, os contidos e os criterios de avaliación, os aspectos básicos do currículo que constitúen as ensinanzas mínimas. Así mesmo, a citada Lei 2/2006, do 3 de maio, no capítulo VI do título I, fixa as características básicas das ensinanzas profesionais de música, dentro das ensinanzas artísticas.

A finalidade do grao profesional das ensinanzas de réxime especial de música é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais. Neste marco, o Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro, polo que se fixan os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música reguladas na Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, estableceu os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música, desenvolvidos no posterior Decreto de 27 de setembro.

A materia Pedagogía non se recolle neste Real Decreto como materia de aspectos básicos aínda que sí a recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música específico para a comunidade autónoma de Galicia.

Segundo o Decreto, a materia de Pedagogía forma parte dun dos itinerarios posibles para continuar os estudos de Grao Superior, tanto na opción de pedagogía do instrumento coma na de pedagogía da linguaxe e da educación musical. Este itinerario posibilitalle ao alumnado o acceso ao coñecemento dos principios que rexen o ensino musical e a súa forma de transmisión. Preténdese posibilitarlle uns criterios de actuación concretos, partindo do coñecemento e da comprensión dos recursos das principais escolas pedagóxicas.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas

As ensinanzas profesionais de música teñen como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades xerais e os valores cívicos propios do sistema educativo e, ademais, as capacidades seguintes:

- a) Habituar a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.

h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos

3.1 Grao Profesional

As ensinanzas profesionais de música deberán contribuír a que o alumnado adquiera as capacidades seguintes:

a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.

b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.

c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.

d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.

e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.

f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.

g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.

h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.

i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.

j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.

k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Secuenciación do curso

Curso: 6º de Grao Profesional da materia Fundamentos de Pedagogía

4.1 Obxectivos

- Coñecer as escolas pedagóxicas e os seus recursos pedagóxicos no ensino da música.
- Comprender as fases do desenvolvemento evolutivo.
- Coñecer e comprender os principios da psicopedagogía xeral e a súa aplicación no ensino musical.
- Recoñecer os elementos de proceso didáctico en xeral, e do modelo proposto pola LOE en particular.
- Diseñar, desenvolver e avaliar unidades didácticas dentro do marco das programacións de aula.
- Valorar as materias e os recursos didácticos propios do ensino da música en Galicia.

4.2 Contidos

1º trimestre

- Teoría do ensino e deseño curricular: concepto de currículo.
- Componentes do deseño curricular: obxectivos, contidos, métodos de ensino, actividades, interacción na aula, aspectos organizativos e avaliación.
  - As programacións de aula e as unidades didácticas.
  - Programación didáctica e avaliación. Currículo nas ensinanzas musicais en Galicia.
  - Interese no coñecemento do currículo dos estudos musicais en Galicia.
  - Concienciación da necesidade dos deseños curriculares e das programacións didácticas.
  - Motivación ante a realización de unidades didácticas.

2º trimestre

- Escolas pedagóxicas e os seus recursos aplicados ao ensino da música.
- Principios da educación musical.
- Orientacións metodolóxicas para o desenvolvemento da actividade na aula atendendo á especialidade ou familia instrumental.
  - Contidos, recursos didácticos e materiais para o ensino da música: instrumentos, libros de texto, etc.
  - Técnicas de motivación e estudo.
  - Obxectivos, contidos e orientacións metodolóxicas.

- Valorar a importancia da pedagogía e das correntes pedagóxicas.
- Interese polos métodos pedagóxicos e polos recursos didácticos.
- Interese e respecto pola historia da educación e do desenvolvemento pedagóxico.

3º trimestre

- Aproximación á didáctica.
- Curiosidade ante o proceso de ensinanza-aprendizaxe .
- Atención e concentración ante as explicacións por parte do profesor.
- Aceptación das cualidades da propia voz e do propio corpo e das súas posibilidades comunicativas e transmisoras de ensinanzas. O profesorado como planificador.
- Sensibilidade ante o silencio.
- Interese pola aprendizaxe das estratexias para potenciar a eficacia do ensino.
- Técnicas de motivación e estudo.

4.3 Avaliación

A avaliación é un coidadoso proceso presidido por dous termos ineludibles: observación e reflexión.

Observación diaria con recollida precisa de datos que impidan o esquecemento e a confusión do traballo de cada alumno e alumna, a súa evolución e a súa actitude ante a materia; os seus avances respecto a posición anteriores, erros ou estancamentos que puideran aparecer.

Reflexión para afrontar os problemas inmediatamente despois de orixinarse e compartindo co alumnado as nosas observacións, facéndoo partícipe e corresponsable da súa formación. Isto impedirá perder o tempo que media entre o momento en que o erro se introduce nunha liña de comprensión e aquel –que pode ser moi distanciada no tempo- no que o detectamos. Neste proceso de reflexión non avaliamos sómente o comportamento do alumnado senón tamén os procedementos que nos utilizamos, a idoneidade da programación, a precisión das nosas valoracións iniciais sobre cada alumno ou alumna, etc. É dicir, que avaliamos todos e cada un dos aspectos da arefa, con implicación de todos os protagonistas e coas circunstancias e variables que operan nela.

4.3.1 Criterios de avaliación

- Demostrar o coñecemento dos principios pedagóxicos do ensino musical. Este criterio pretende avaliar a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para elaborar unha pedagogía musical adecuada.
- Demostrar o coñecemento dos métodos e dos sistemas actuais da pedagogía musical, así como as súas aplicacións máis frecuentes. Mediante este criterio valórase a comprensión do alumnado en relación cos sistemas musicais e

a súa utilización no ensino da música.

- Expor temas de música, facendo uso de recursos didácticos e materiais de novas tecnoloxías que axuden a desenvolver os contidos de cada tema. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento e o desenvolvemento dos recursos e dos materiais educativos tradicionais e actuais, así como as posibilidades que poden ofrecer na pedagogía musical.

- Analizar e interpretar obras adecuadas de diversas épocas e estilos co seu instrumento principal, facendo referencia ás orientacións metodolóxicas propias dese instrumento. Trátase de constatar o grao de coñecemento e de madureza do alumnado, así como os seus recursos, para explicar os criterios estéticos correspondentes.

- Presentar e defender unha programación didáctica para un determinado nivel do seu instrumento principal. Preténdese comprobar se os elementos que forman unha programación didáctica están basicamente comprendidos.

- Impartir unha clase con referencia a un tema musical delimitado para un determinado nivel das ensinanzas profesionais de música. Con este criterio comprobarase o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto ao coñecemento do deseño curricular da LOE, a asimilación dos seus obxectivos e a capacidade de entendemento dos conceptos pedagóxicos explicados, así como as súas posibilidades para estruturar unha unidade didáctica.

4.3.2 Mínimos esixibles

- Demostrar o coñecemento dos principios pedagóxicos do ensino musical.
- Impartir unha clase con referencia a un tema musical delimitado para un determinado nivel das ensinanzas profesionais de música.

- Presentar e defender unha programación didáctica para un determinado nivel do seu instrumento principal.

4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento de avaliación consistirá na observación periódica a través de probas teórico-prácticas sobre os contidos que estamos a traballar e a recollida de traballos prácticos. Os traballos prácticos serán os seguintes:

- Elaboración dos aspectos básicos da programación: obxectivos, contidos, metodoloxía, avaliación...
- Elaboración e exposición dunha unidade didáctica de linguaxe musical.
- Análise crítico de pezas musicais dende o punto de vista pedagóxico.
- Elaboración de materiais didácticos.

4.3.4 Criterios de cualificación

A nota final será una cualificación numérica do 1 a 10, sen decimais, e calcularase a partir da nota media dos distintos traballos e probas realizados ao longo do curso para aqueles alumnos que acudan regularmente a clase e teñan dereito a avaliación continua. Para superar da materia, os alumnos terán que obter unha nota final igual ou superior a 5.

Para o alumnado con perda de avaliación continua a cualificación obterase dunha proba teórica sobre os contidos traballados ao longo do curso. A proba teórica constará de cinco preguntas: unha pregunta para desenvolver sobre un tema dos traballados na clase (6 puntos) e catro preguntas curtas sobre os diferentes contidos da programación (1 punto cada unha)

4.4 Medidas de recuperación

4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- Presentación dunha unidade didáctica sobre un contido específico do seu instrumento.
- Elaborar actividades para traballar un contido específico de Linguaxe Musical para 1GE.
- Investigar sobre as diferentes metodoloxías do linguaxe musical.

4.4.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que teña que concorrer as probas extraordinarias de setembro deberá realizar unha proba teórica sobre os contidos traballados ao longo do curso. A proba teórica constará de cinco preguntas: unha pregunta para desenvolver sobre un tema dos traballados na clase (6 puntos) e catro preguntas curtas sobre os diferentes contidos da programación (1 punto cada unha)

4.5 Recursos didácticos

Nomearemos, en xeral, os seguintes:

4.5.1. Recursos espaciais

O aula. Exteriores do aula onde se puideran desenvolver actividades relacionadas coa materia (concertos didácticos, conferencias...) tales como teatros, salas de concertos, etc

4.5.2. Recursos materiais

Medios audiovisuais: reprodutor de CD, ordenador e pizarra dixital. Libros da bibliografía. Partituras das clases de instrumento e de linguaxe musical. Instrumentos: piano, instrumental Orff...

4.5.3. Recursos persoais

Profesorado, alumnado, pais, nais ou titores. Músicos que leven a cabo concertos didácticos, conferencias, etc.

5. Metodoloxía

Xa que a materia de pedagogía debe preparar aos nosos alumnos para afrontar os estudos superiores de pedagogía dos instrumentos ou de didáctica da linguaxe e da educación musical, será moi importante atender a esas tres vertentes: o ensino instrumental, o ensino da linguaxe musical e o ensino musical en ámbitos diferentes ao conservatorio.

Intentarase que os alumnos se impliquen activamente na materia e poidan levar á práctica o explicado en clase. Por iso, antes de explicar os aspectos básicos dos distintos métodos de ensino musical dende un punto de vista teórico, os alumnos veranse inmersos nunha clase práctica deseñada segundo os devanditos métodos. Así, potenciaremos a aprendizaxe por descubrimento.

Tamén se potenciará a elaboración de recursos e materiais didácticos polos propios alumnos e o desenvolvemento do seu espírito crítico, tan necesario á hora de seleccionar materiais e escoller métodos de ensino.

É importante promover na aula un ambiente de intercambio, colaboración e interacción como motor de aprendizaxe. Isto intentarase non só na aula, senón tamén en todo o ámbito do conservatorio, procurando que os alumnos acudan a concertos didácticos ou conferencias que poidan desenvolverse no centro.

A aprendizaxe debe propiciar situacións que sexan motivadoras para o alumnado ou que favorezan a potenciación da motivación que sinte, de xeito natural, ante o fenómeno musical. Á vez, crear contextos de aprendizaxe que lles obriguen a ter presentes os contidos xa coñecidos e garantir a construción de aprendizaxes significativas e en espiral a través da necesidade de recordar os coñecementos adquiridos previamente. Por iso, faise necesario volver sobre os contidos impartidos que se relacionen co que se está estudando no momento, así como sobre os coñecementos aprendidos noutras materias que apoien a adquisición de aprendizaxes en cada momento.

6. Atención á diversidade

Ao principio do curso, unha vez rematada a matriculación, o departamento revisará a matrícula para detectar posibles casos de alumnado que requira unha atención especial, nese caso realizarase a adaptación curricular correspondente có seguinte protocolo

1. Programa adaptado.
2. Material específico para uso do profesorado e do alumnado.
3. Acomodación de horarios e recursos materiais.
4. Contacto e colaboración con centros e organizacións especializadas (se procede).

7. Temas transversais

O tratamento de contidos transversais é imprescindible para a formación integral dos alumnos e alumnas. Representan uns elementos educativos básicos que deben incorporarse nas diferentes áreas co fin de conseguir unha plena integración do alumnado na sociedade. Son contidos de ensinanza esencialmente actitudinais que responden a problemas e realidades directamente relacionados coa vida cotiá de actualidade no ámbito social e que pola súa trascendencia demandan un tratamento educativo.

7.1 Educación en valores

Na materia de Fundamentos de pedagogía o traballo de aula levarase a cabo nun contexto intencionalmente organizado para a transmisión dos coñecementos, habilidades e os valores que son demandados polo grupo social. O proceso educativo estará ligado intrínsecamente cos valores.

Por medio das partes prácticas da clase o alumnado participará, opinará e intercuará, sendo os valores o medio da cohesión do grupo e proporcionándolles deste xeito uns estándares de vida.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Nesta materia, dado o carácter eminentemente pedagóxico de moitos dos contidos plantexados, o proceso ensinanza-aprendizaxe levarase a cabo a través das novas tecnoloxías para enfatizar no alumnado a constante innovación que require dito proceso.

A demáis da utilización da pizarra electrónica, en moitas ocasións se recurrirá a materiais audiovisuais, tanto videos coma audios, para complementar a modo de exemplos prácticos o tratado en cada unha das sesións de clase. Así mesmo, se se estima convinte, achegaraselle ao alumnado material en formato electrónico (textos, gráficos, etc.) que poida axudar á comprensión de calquera dos contidos ou poida complementalos.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Fomentárase a asistencia dos alumnos e alumnas a concertos, cursos, clases de reforzo, conferencias, etc. que xurdan tanto dentro coma fora do centro, sobre todo das relacionadas ou que poidan ser de interés para a materia.

9. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

---

Esta programación didáctica será obxecto dun seguimento continuado, tanto por parte do profesorado que a imparte, e do departamento didáctico ao que se adscribe.

10. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

---

Os acordados polo departamento correspondente.